

DEMOKRACIJA

Leto V. - Štev. 7

Trst - Gorica 16. februarja 1951

Izhaja vsak petek

Uredništvo: Trst, ulica Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 30-39 —
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 18 —
CENA: posamezna številka L 20. — Naročnina:
mesečno L 85, letno L 1.020. — Za inozemstvo:
mesečno L 150, letno L 1.800. — Poštni čekovni
računi: Trst štev. 11-7223, Gorica štev. 9-18127

Končno nekaj

Poveljnik anglo-ameriške cone Svobodnega tržaškega ozemlja je pretekli teden sporočil, da bo v kratkem izdal ukaz o občinskih svetih in o volitvah v te svete. Ta ukaz bo vseboval predpis, po katerem bodo novoizvoljeni občinski svetovalci ostali na svojih mestih štiri leta. Razdelitev sedežev pa se bo izvajala tako kakor pri zadnjih volitvah, t. j. po proporcionalnem sistemu.

Poveljnikovo sporočilo je napravilo konec vznemirljivim govorcam in bojazni, da bi se na Trst raztegnila določila novega italijanskega zakona o volitvah v občinski svete, kar bi pomenilo novo in očitno upostavljanje manjšin na našem svobodnem ozemlju. »Demokracija je opozorila na nevarnost, da v ugodniku svoje prve letošnje številke in je istočasno pozvala sestavljalce novega ukaza o občinskih volitvah v anglo-ameriški coni Svobodnega tržaškega ozemlja, naj upoštevajo njene misli in nasvete. Predsednik Slovenske demokratske zveze dr. Agnetto je že prej in kasneje ob raznih prilikah pojasnil pristojnim funkcionarjem Zavezniške vojaške uprave nemogoč položaj, v katerem bi se znašli tržaški Slovenci in Hrvači, a še posebno protikomunisti, ako bi bil na Trst raztegnjen italijanski večinski volilni sistem. Zato nas veseli, ko vidimo, da je končno prevladala trezna presoja in da bodo nova določila ponovno uveljavila načelo, po katerem naj se sedeži razdeljujejo med posamezne volilne liste sorazmerno številu glasov, ki jih bo posamezna stranka dobila.

Vsak drug način razdeljevanja mandatov in s tem politične moči bi namreč na Tršaškem, kjer se srečujejo dve narodnosti, ne pa samo razne stranke, pomenil narodnostno zapostavljanje. Večina, ki je že itak večina, bi bila privilegirana, manjšini pa bi bila odvzeta primerena možnost za uveljavljanje svoje volje in izražanja svojih želja.

Italijani so si seveda predstavljali to rešitev drugače. Pri preteklih volitvah, ko je v Italiji veljal zakon, po katerem so se razdeljevali sedeži v podeželskih občinskih svetih po večinskem sistemu, v mestih pa po proporcionalnem sistemu, so tu pri nas, na Tršaškem, dosegli splošno uveljavljanje proporcionalnega sistema. Na deželi so namreč Italijani v izraziti manjšini ter niso imeli nobenega interesa, da bi z večinskim sistemom še bolj ojačali slovensko večino.

Ker je bilo načelo za vse občine enako ter je obenem odgovarjalo načelu izraženemu v mirovni pogodbi, smo Slovenci takrat to rešitev sprejeli kot nekaj samo ob sebi ujemnega. Ni nam padlo v glavo, da bi se sklicevali na italijanski zakon, ki je vseboval za nas v podeželskih občinah ugodnejša določila.

Ne tako Italijani. Sedaj ko bo Italija uveljavila pri vseh volitvah v občinske svete večinski sistem, so si zamislili tukajšnji demokristjani naslednjo rešitev: V Trstu in Miljah, kjer so Italijani itak v večini, naj se uvede večinski sistem, ki bi Slovence še bolj oslabil. V podeželskih občinah, kjer so Slovenci v večini, pa naj obvelja sedanjí proporcionalni sistem, da bodo tako italijanske manjšine ohranile vsaj nekaj mandatov. Hoteli so torej zopet uporabiti italijanski zakon samo v toliko, kolikor gre njim v korist in nam v škodo.

Kmalu potem ko smo izvedeli za te sebične namene, je tržaški župan v torek dne 30. januarja prečital na seji tržaškega občinskega sveta pismo, v katerem sporoča predsednik cone dr. Palutan, da bo Zavezniška vojaška uprava izdala nova določila o volitvah v občinske svete kakor hitro bo v Italiji sprejet nov volilni zakon.

Italijani so bili torej že sigurni, da se jim bo njihov najnovejši naklep proti Slovincem posrečil. Zato nam je razumljivo razburjenje in njemu sledenja jeza, s katero je demokristjansko žurnišno glasilo »Ultima notitia« napadlo sporočilo poveljnika cone. Ostalo, resnejše italijansko časopisje pa se je zavilo v skrivnostni molk: ni iznašalo načrtov, zato ne kaže niti openjenih prstov!

Slovenci nismo nikdar zahtevali rešitve, ki bi nam dajale kakršne koli prednosti na račun Italijanov. V tem pogledu nečemo slediti šovinističnim metodam. Zastopamo samo načelo pravice, ki naj bo upoštevanju okoliščin za vse enaka. Dovolj nam je enakopravnost, ni nam treba privilegijev!

Sklep predsednika cone najavlja za prihodnje občinske volitve uveljavljanje takega pravičnega po-

V zadnjem času krožijo razne vesti o razdori in nemirih v komunistični partiji na obeh straneh železne zaves. Najnaslednji dokaz in potrdilo teh glasov prihaja iz Italije, kjer sta izstopila iz partije dva komunistična poslanca Valdo Magnani in Aldo Cucchi, oba stara bojevnikla odporneškega gibanja in oba iz pokrajine Reggio Emilia, ki je bila več let žarišče komunizma v Severni Italiji in pozorišče številnih stavk in demonstracij.

Verjetno je, da bosta poslanca potegnila s seboj večino somišljenikov v razkol s Krijem in Kominformom. Njun odstop je pretresel partijo do temeljev. Poročila pravijo, da je vodstvo partije izdalo ukaz za čistko. Cucchi in Magnanija so izključili iz raznih komunističnih skupin. Podtanjnik italijanske komunistične stranke senator Secchia je odpotoval v Moskvo v spremstvu senatorja Colombija, starega federalnega inšpektorja iste stranke za Emilijo, kar nam dokazuje, kako veliko važnost pripisuje Moskva tem dogodkom.

Ne nekaj časa se je vedelo, da je bila Moskva zelo zaskrbljena, ker so nekateri voditelji italijanske komunistične partije zavlekli svoj odgovor na nedavne izpovedbe v partijski liniji. Lansko leto so poklicali tovariša Togliattija v Krijem, da mu pokažejo nezadovoljstvo nad njegovim delom in disciplino v njegovi stranki. Poklicali pa so ga najbrž tudi zato, da ga pridržijo kot nekakega talca in poroka za bodoče boljše vedenje italijanske partije. Pred nedavnim je romal v Moskvo tudi francoski komunistični voditelj tovariš Thorez, na zunanji zaradi zdravja, a po vsej verjetnosti zato, da ga bodo zdravili na isti način kot Togliattija. Spomniti se moramo namreč, da je tudi sloviti tovariš Dimitroff iz Bolgarije, heroj pri požigu Reichstaga in svoječasi šef Kominterne, prav tako obiskal Moskvo zaradi ljubelega zdravja in je tam kaj umrl poleti 1949.

Po vsej verjetnosti je Togliatti, ki je bil za svoje delo izbežan v Moskvi, storil vse, kar je bilo v njegovih močeh, da bi ohranil svoje somišljenike na pravi liniji. Toda on ni imel na razpolago tako prepričljivih dokazov, kot so n. pr. ljudska sodišča in politična policija. Njegovi člani niso pripravljeni soglasno sprejeti partijske linije, da je vse, kar je v korist imperia-lističnim težnjam Sovjetske zveze, nujno tudi v korist italijanskih delavcev in kmetov. Ko se je bilo treba odločiti, ali naj se po potrebi vsili Italiji komunizem s pomočjo

sovjetskega vojaškega vdora in ali naj se italijanski komunisti bore proti svojim sonarodnjakom za koristi kremelske diktature, sta Magnani in Cucchi izjavila, da ravnajo partijci pravilno, če te zahteve odklonijo.

S tem je pričel odklon in razdor, ki mu še ne vidimo točnega konca. Toda tudi tam, kjer razpolagajo komunisti z vsemi potrebnimi sredstvi ljudske demokracije, je posteno zahreščalo. Na Češkoslovaškem je na čuden način izginil bivši zunanji minister Clementis, komunist, kateremu je Moskva prav tako očitala meščanske slabosti in ga je preganjala zaradi njegovega narodnega prepričanja. Skandal je toliko večji, ker je bil Clementis pod nadzorstvom in je krivda policije, ako se ji je izmuznil. Ob tej priliki so na Češkem odkrili široko razpredeno mrežo narodno zavrednih komunistov, ki so se povežali v svojem odporu proti moskovskemu izkoriščanju. Poročajo, da se je v Prago pripeljal sam glasoviti Beria, specialist za čistke. Pred-

sedniku češkoslovaške republike Grotewohlu se bo najbrž zdravje v kratkem poslabšalo in verjetno bo tudi on odpotoval na zdraviljenje v Moskvo. Čehi doživljajo znova dneve enake onim, ko je v Pragi gospodaril zloglasni nacistični krvolok Heydrich.

Posebe moramo omeniti usodo, ki je doletela bivšega madžarskega ministra za pravosodje dr. Stefana Riesa, ki je organiziral znani proces proti kardinalu Mindszenty-u. Imel je nesrečo, da je bil pravosodni minister prav v času, ko so komunisti likvidirali svoje glavne politične nasprotnike. Zbili so se, da ne preveč. Zato so ga zaprli in v zaporih so ga do smrti izmučnega pobili. Izmed vseh glavnih preganjancev kardinala Mindszenty-a sta danes na svojih položajih samo še glavni državni pravdnik in predsednik senata, ki je vodil razpravo. Vsi ostali so ali v zaporih ali pa v nemilosti. Vsak dobiva po zaslugah svoje plačilo...

Pri takem stanju ni prav nič čudnega, ako se Moskva ne more

prav nič zanesti na svoje zaveznike, pa čeprav načeljujejo njihovim vojskam sovjetski generali in sede v njihovih ministrstvih sovjetski strokovnjaki. Poglejmo primer Poljske. Dali so ji maršala Rokossovskega, sedaj pa poročajo, da so v znak velikega »priateljstva in zavezništva« spravili pod svoje nadzorstvo in odtegnili izpod poljske vrhovnosti kar 80.000 kvadratnih kilometrov ali eno četrtno poljskega državnega ozemlja. Iz razlogov vojaške varnosti, ker se v sami sovjetizirani Poljski ne čutijo varne, so Sovjeti prevzeli v svoje roke oblast nad pristanišči Gdinja, Hel, Gdansk, Stećin, v Spodnji Sleziiji in ob železniški progi, ki vodi iz Brest Litovska preko Varšave in Poznanj in Frankfurt na Odri. Ni jim dovolj, da so odnesli Poljski njene vzhodne predele!

Monolitni komunistični blok, ki ga kujejo kremelski mogotci, ima torej mnogo vedno bolj vidnih razpok, ki ne bodo ostale brez posledic za njegov pomen in vlogo.

Razdori in spori

Kremelsko izkoriščanje in zahteva po slepi pokorščini izzivata odpor

Zopet o tržaškem vprašanju

Naenkrat so dobile italijanske nade novega zagona in naš domaći pa tudi italijanski tisk je poln tolačenj, iz katerih se jasno vidi, da so prišla italijanska pričakovanja v fazo, ki obeta mnogo možnosti.

Pustimo ob strani sestanek pri Sv. Margheriti med francoskimi in italijanskimi državniki, o katerem govorimo na drugem mestu, in ki more dovesti do nove izjave o Trstu, slične oni z dne 20. marca 1948.

Rimski »Giornale d'Italia« meni, da je ameriška vlada naklonjena misli, spraviti tržaško vprašanje na dnevni red skorajšnje konference namestnikov štirih zunanjih ministrov. Razpravljali bi torej o tržaškem vprašanju in ker ne bi imela Sovjetska zveza nobene besede na konferenci, si nadejajo Italijani, da bo na konferenci padel sklep o predaji Trsta Italiji. Ni nobenega dvoma, da bi izvršitev takega sklepa naletela na največje težave. Preteklo bi nekaj časa, a Italijani računajo, da bo le prišlo do »povoljne rešitve zanje. To je neobhodno potrebno po mnenju italijanskih nacionalistov, a to je najbolj

potrebno danes v interesu Italije, ki teži k svojemu prihodnjemu edinstvu, in v interesu Zahodne Evrope. Italijani upajo, da bodo ruski ugovori pregaženi, a pri tem pozabljajo, da so v teku priprave za konferenco štirih velikih sil in da se ni mogoče ogniti ruskemu vetu glede Trsta brez primerljive koncesije, razen seveda v primeru da pride do končnega preloma in da se s predajo Trsta Italiji očitno pregazijo mirovni dogovori.

To bi pomenilo odprto vojno s Sovjetsko zvezo in zares ne vemo, da-li bi italijansko javno mnenje pristalo na to, da se iz Trsta napravi kamen spodnike za evropski mir. Dovedi Trst v položaj Gdansk, izzvati tretjo svetovno vojno zaradi Trsta prav tako, kakor je bila zaradi Gdansk izzvana druga svetovna vojna, prisiliti evropske matere, da dajo svoje sinove za to, da pride teza rektorja Cammarate glede Trsta do svojega uresnitja, se nam zdi, da je res preveč.

A zopet bi bilo preveč računati na ameriško naivnost, ako mislimo, da bi Amerika, ne glede na razloge, ki govorijo za ohranitev tržaške neodvisnosti, samo zato sprejela italijansko tezo o Trstu, ker se ji Rusi protijo. Vendar dosedanja izkustva ne govorijo, da bi se to italijansko pričakovanje izpolnilo, pa čeprav si rektor tržaške univerze to še tako želi, kakor lahko sodimo po njegovih zadnjih govorih.

Trenutno naj zastopuje ugotovitev, da je bodoči uspeha grofa Sforze prilično neprijetne narave za same Italijane. Oni se namreč boje — in njihov strah ni neutemeljen —, da bo konferenca namestnikov štirih zunanjih mini-

strov prisodila sicer Trst Italiji, vendar pa istočasno dala ostali večji del Svobodnega tržaškega ozemlja Jugoslaviji.

Stari pregovor »boljša je mršava poravnava kot debela pravda« bi bil tako potrjen.

Voditi politiko s spletkami, zamašiti usta javnemu mnenju z uveljavljanjem policije na visokošolska tla komaj svečano otvorene tržaške univerze, odklanjanje vsakega zdravega in poštenega sodelovanja s Slovenci, postavljanje neosnovanih in nesmiselnih zgodovinskih in pravnih razlogov in istočasno izigravanje najsvetanejših obljub, to so politične metode, ki odkljujejo sedanjo politično senilno in prežvečevalno italijansko tržaško politično plast.

Največjo škodo Italiji in tržaškim Italijanom delajo prav ti veljaki in voditelji, ki ne razumejo ne časa, ne potrebe, ne okolice, v kateri živijo.

Trgovina ČSR in Trst

Češkoslovaška se bo odšlej posluževala tržaške luke le v kolikor bo smela plačati v naravi in ne v devizah vse luške pristojbine in prevozne stroške.

Tukajšnji gospodarski krogi računajo, da bo tudi na podlagi predlagane globalne kompenzacije dobival Trst polletno od 350-400 milijonov lir češkoslovaškega gospodarskega prispevka.

Češkoslovaška ne bo dajala Trstu nobenih surovin, ampak samo škrob, kristalne proizvode, gospodinske naprave, steklenice za pivo in druge slične proizvode.

Angleški parlament o zunanji politiki

Angleški parlament je imel v ponedeljek 12. t. m. daljšo zunanje-politično razpravo, med katero so govorili predvsem o vprašanju Koreje, nemške oborožitve ter vojaške moči sovjetskega bloka.

Glavna govornika sta bila ministrski predsednik Attlee in bivši zunanji minister Eden, ki je govoril v imenu opozicije. Eden je predvsem kritiziral vlado, ker ni točno orisala svoje politike in ni dala odločnih smernic. Attlee pa je poudaril, da je svetovni položaj pod vplivom nezmernega oboroževanja Sovjetske zveze in sovjetskega bloka ter zaradi sovjetskih namenov, da povzročajo nemire po svetu. Glede Daljnega vzhoda je poudaril, da je komunistična Kitajska nedvomno napadalka, toda Anglija želi ohraniti oblast Združenih narodov in istočasno zagotoviti mirno ureditev na Daljnem vzhodu. Sankij proti tej državi ne bi smele izvesti, dokler ne preneha zadrževanje na mirno ureditev. Mi-

nistrski predsednik je tudi zahteval izčrpano posvetovanje med sodelujočimi državami, preden bi sile Združenih narodov ponovno preokročile 38. vzporednika. Nadalje je Attlee izrazil željo britanske vlade, da bi po ureditvi na Daljnem vzhodu priznali kitajsko vlado in jo sprejeli v Združene narode. Glede Nemčije je pripomnil, da je važnejši problem od nemške demilitarizacije, kako pripraviti komunistični blok do tega, da bi zmanjšal oborožene sile in se odpovedal imperializmu. Če bi komunistične države to storile, potem bi bilo vprašanje nemške oborožitve manj važno, v nasprotnem primeru pa bi morali sprejeti Nemce v zahodno-evropsko obrambo, a pod naslednjimi pogoji: Treba je skrbno doletiti čas in način oborožitve. Potrebno je popolno sodelovanje nemškega naroda. Izogniti se je treba oživiljenju nemškega militarizma. Zahodni zavezniki se morajo oborožiti pred Nemčijo.

Kje je Clementis?

Kje je Vlado Clementis, ki je prevezl po asamomoru Jana Masaryka totalitarno vodstvo posvojene zunanje politike češkoslovaške republike? To vprašanje si danes marsikdo zaman postavlja.

Prve vesti o prihodu Vlada Clementisa v Zahodno Nemčijo niso uradno potrjene. Jugoslovanska vlada pa je istočasno preklcala druge vesti, po katerih naj bi Vlado Clementis pribežal preko Avstrije v Jugoslavijo in se nastanil najprej v Mariboru, nato pa v Opatici. Najverjetneje se nam zdi, da je V. Clementis našel zavetje v Zahodni Nemčiji, kjer živi iz razumljivih razlogov popolnoma odkrnjeno od javnosti. Seveda ne izključujemo možnosti, da so ga v Pragi zaprli, čim so izvedeli o njegovih protikomunističnih namerah. Pravijo celo, da je bil glede tega sporazumen s samim državnim predsednikom Gottwaldom.

Češkoslovaška tajna policija je medtem izvršila celo vrsto aretacij. Svoje razkuževalno postopanje pa je baje usmerila v glavnem proti slovaškim komunistom, ki so v zadnjem času precej dvignili glave. Ne smemo pozabiti, da je Vlado Clementis Slovak in kot tak član slovaške, ne pa češke KP.

Vojna na Koreji

Pričakovana komunistična protiofenziva na srednjem bojišču se je pričela z nepričakovano silovitostjo prav v trenutku, ko so južnokorejske čete prestopile 38. vzporednik na vzhodni obali in ko so čete OZN na zahodni obali zavzele luko Inčon, važno letališče Kimpo in prodre do samih predmestij južnokorejske prestolnice Seula.

Komunisti so pridrli iz gorskih skrivališč, pregazili južnokorejske čete in prisilili čete OZN do umika pred ključno postojanko Vonju. Ameriški vojaški krogi poročajo, da je položaj na srednji fronti resen.

Istočasno so se začela med zahodnimi zavezniki razpravljati o večji ali manjši umestnosti ponovnega prekoračenja 38. vzporednika. Anglija in Kanada se temu odločno upirata in menita, naj bi prekoračenje sledilo temeljiti preučitvi prilik s soglasjem vseh prizadetih zahodnih sil.

Vrhovni poveljnik čet OZN na Koreji Mac Arthur izjavlja v tej zvezi, da je trenutna možnost prekoračenja 38. vzporednika le teoretičnega značaja. Vendar so se po najnovejših vestih južnokorejske čete uspešno izkrcale na severovzhodni obali visoko nad 38. vzporednikom v bližini luke Vonsan.

Pearkins v Beogradu

Prve dni tega tedna je bil v Beogradu na trodnevem posedu ameriški podtajnik v zunanjem ministstvu Pearkins. Podtajnik se je podal na obisk k Titu po končani konferenci ameriških poslancev v državah za železnim zastorom, ki se je vršila pretekli teden v Parizu. Potovanju Pearkinsa, ki je tej konferenci predsedoval, v Jugoslavijo in nato v Rim pripisujejo velik pomen.

Ameriška pomoč Jugoslaviji

Po uradni jugoslovanski vesti je doslej v okviru ameriške pomoči Jugoslaviji prispelo v državo 158 tisoč ton živil. To predstavlja skoraj tretjino celotne obljubljene količine.

Vesti z Goriškega

GORIŠKO UREDNIŠTVO: GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

ŠTEVERJAN - SAMOSTOJNA OBČINA

Z velikim veseljem in zadoščenjem smo Števerjanci sprejeli vest, da je naša občina postala zopet samostojna. Vendar enkrat! Volitve občinskega sveta bodo že v tekočem letu in do takrat bomo dobili začasnega prefekturnega komisarja.

G. Rudolf Maraž občinski komisar v Števerjanu

Z odlokom goriškega prefekta je imenovan za občinskega komisarja v Števerjanu domačin g. Rudolf Maraž.

Gospod prefekt je izbral res pametnega, vestnega in poštenega moža.

Z vsem zadovoljstvom čestitamo g. Maražu k imenovanju na mesto občinskega komisarja.

Toliko bolj smo mi Števerjanci zadovoljni, ker poznamo g. Maraža kot poštenega trgovca in prepričanega slovenskega demokrat, ki bo vestno in koristno upravljal našo občino. Njegovo imenovanje toplo pozdravljamo!

Komaj čakamo na volitve, ker se vsi dobro zavedamo, da bomo po dolgih letih zopet lahko volili svoje sovaščane v občinski svet. Volili jih bomo prav radi in vesel, saj bomo volili naše ljudi. Oni dobro razumejo, česa naša občina potre-

buje nujnega in koristnega in bodo skrbeli za pametno in pošteno upravo.

Voliti svojega človeka v občinski svet je vse drugače kot ubogati nekdanje podežlatelje! Srce je bolj odprto in duh bolj sproščen, ker ne leži na človeku več tisoč mora strahu, ki nas je toliko let stiskala in morila, da smo res občutili na sebi breme sužnosti. Volili bomo svojega slovenskega župana!

Ko smo mi toliko veseli, ne razumemo, kako more »Giornale di Trieste« od torka 13. t. m. trditi, da bi Sloveni iz Jazbin radi prišli pod Gorico. Gotovo je temu listu žal, da smo vendar dobili samostojno občino. Vemo, da bi rad nekdo iz Jazbin dosegel kaj takega. Raje bi hodil deset kilometrov daleč na goriško županstvo, kot pa par kilometrov do Števerjana. Vemo, da ta človek ne razume pomena samostojne občine in da nagovarja še druge sovaščane, ki pa mu hvala Bogu nočejo nasesti, ker dobro vedo, da Slovincem na goriškem županstvu ne marajo priznati nobenih jezikovnih pravic, da je goriško županstvo predaleč za razne zadeve in da je treba v Gorici plačevati previsoke davke, saj so uvedli v Gorici tudi tako zvan »družinski davek«, ki je zelo visok. Naši kmetje iz Jazbin naj bi torej plačevali visoke davke, da jih bodo v Gorici uporabili proti

našim pravicam. Na drugi strani pa ni dolgo od tega, ko ni dovolila prav uradnica v Gorici nekemu slovenskemu očetu iz Števerjana, kateremu se je slučajno rodil sin v bolnici, imenovati svojega otroka za Vladimirja, češ da je to ime slovensko. Nato je oče zahteval, naj sina zapiše za Markota. »Tudi to ime je slovensko«, je dejala hudomušna sovaščanka Slovincem na goriškem županstvu! In tako je proti očetovi volji dobil sinček ime Aldo.

Naši bodoči občinski voditelji bodo šli na roko tudi Jazbinam. Pa saj bodo imeli v svetu svoje zastopnike tudi Jazbine in ti bodo gotovo odločili, da se bo uradovalo vsaj enkrat na teden v Jazbinah za določene zadeve. V občinski svet bo treba voliti po zakonu petnajst mož. Zato ni treba imeti nobene nepotrebne skrbi.

Pravica do odškodnine

Zakon od 9. januarja 1951 št. 10 dovoljuje izplačilo odškodnine prizadetim strankam v sledečih primerih, ki ne spadajo v zadevo vojne škode: a) za rekvizicije premičnin in za rekvizicije in zasedbo nepremičnin, tudi brez predpisane listine, od strani zaveznikov sil ali po italijanskih oblastvih; b) za delo in usluge v korist zaveznikov sil; c) za premičnine, ki so jih kupile zaveznike sile same ali pa s posredovanjem italijanskih oblastev; d) za škodo, ki je nastala takoj ali zaradi rekvizicij pod črko a); e) za škodo, ki je nastala takoj ali kot posledica dejanja, storjenega izven vojaških operacij, tako premišljenega kakor nepremišljenega, po zaveznikovih silah.

Na podlagi tega zakona imajo pravico do odškodnine vsi, ki so kakor koli utrpeli kakšno škodo, ali ki niso bili plačani zaradi rekvizicij po zaveznikovih silah v zadnji vojni in tudi v povojnem času. Odškodnina pritiče tudi za nesreče, ki so se prigodile v omenjenem obdobju in za delo, ki ga je kdo opravil v korist zaveznikov sil. Sploh naj vsakdo prijavljuje vsako terjatev in vsako škodo, ki jo je utrpel.

Rok za prijavo, ki jo je treba nasloviti na Finančno intendanco, velja za osem mesecev, potem ko je stopil ta zakon v veljavo, to je od 23. januarja 1951 dalje. Kdor je prijavo že predložil, ni treba, da jo ponovi, ampak naj samo pospeši njeno rešitev.

Števerjan

V sredo 14. t. m. so šli iz naše vasi trije fantje na vojaški nabor v Gorico. Spremljalo jih je kar devetindvajset domačih fantov. Po Gorici so seveda korakali v lepem redu in prepevali primerne slovenske fantovske pesmi.

Štandrež

V soboto 27. januarja t. l. sta se tu poročila g. Srečko Doles in g.čna Ema Nanut. Za priliko se je vršila slovesna sv. maša. Orgljal je g. Maks Debenjak, gospodična Mira Brajnikova pa je pela solo. Novemu paru želimo vsi prijatelji in znanci obilo sreče v novem skupnem življenju.

O sajenju trt in sadnega drevja

(Nadaljevanje s 3. strani)

je, da gnoj in zemljo okoli sadik nekoliko stoldemo, da se tako korenine bolj priladijo k zemlji. Ob sušnem vremenu bomo pred popolnim zagrebanjem sadike zalili s par litrov vode. To slednje je zelo važno, ker nam sicer sadike usahnejo.

Za sadno drevje bomo pri vsaditvi sledili istemu postopku kakor pri trtah. Bomo jih pa sadili v večje razdalje, in sicer: češnje vsaj s 6 m razdalje (če pa jih sadimo ob robu vinogradov jih zasadiamo v vsaki 3. vrsti); breskve bomo sadili v razdalji 4,5–5 m in v trikot; jablane in hruške visoke rasti v razdalji 8 m, če pa sadimo jablane, cepljene na paradižovec, ali hruške, cepljene na kutno, bomo vse sadili v razdalji do 2,5 m, ako jih mislimo vzgajati v špalir, in v razdalji 3–4 m, ako jih bomo vzgajali v obliki piramide.

Za sadno drevje izkopljemo jame 1 m široke, če je bila zemlja

Pismo g. dekana iz Krmina

V nedeljo 11. t. m. je bila zopet vzpostavljena slovenska pridiga v cerkvi pri Sv. Subidi v Krminu.

V ponedeljek 12. t. m. pa je »Giornale del Lunedì« objavil dolgo pismo mons. Magrinija, dekana v Krminu v odgovor na članek v »Demokraciji« od 22. decembra 1950, ki je bil bolesten odjek slovenskih vernikov zaradi ukinitve slovenske pridige in zaradi prepovedi slovenskemu misijonarju g. Vidmarju, da bi pridigal ob priliki misijona. S člankom nismo imeli namena žaliti ga in dejansko nismo žalili dekana mons. Magrinija.

Mons. Angelo Magrini pa se pritožuje v svojem zagovoru, da smo mu krivično naprtili odgovornost za ukinitve slovenske pridige, in v dokaz svoje nedolžnosti priobčuje tudi pismo č. duhovnika Filiputti, ki mašuje pri Sv. Subidi. V svojem pismu pojasnjuje g. Filiputti, da mu je prav g. dekan mons. Magrini zapovedal že meseca maja 1948, naj pridiga v obeh jezikih, slovenskem in italijanskem. Tega naročila da se je tudi vedno držal z izjemo kake zelo redke nedelje, ko je moral opustiti i slovensko i italijansko pridigo, da je opravil druge nujne dolžnosti.

Nadalje pa zagotavlja mons. Magrini, da ni prav nič nasproten misijonarju g. Vidmarju.

K stvari kot taki in ker je pridiga v zadoščenje vernikov zopet vzpostavljena, nimamo namena raziskovati, kdo je kriv, da pridige več mesecev ni bilo in da misijonar g. Vidmar ni mogel pridigati.

Z zadovoljstvom jemljemo na znanje zagotovitev, da je prav mons. Magrini tisti, ki je dal ukaz, naj se slovenskim vernikom služi v njihovem materinem jeziku v vsakem oziru in da se to zopet dejanski tudi vrši prav po zaslugi mons. Magrinija!

Plešivo

Preteklo nedeljo 11. t. m. smo po tolikem času imeli pri naši slovenski sv. maši pri Sv. Subidi zopet slovensko pridigo. Zelo smo zadovoljni, da se nam je popravila groba krivica, in upamo in želimo, da se ne bo več delalo tovrstnih poskusov. G. kaplan pa nam je ta dan tudi povedal, da bo naš domačin g. Oskar Simčič posvečen drugo nedeljo v marcu in da bo pel novo mašo na praznik sv. Petra in Pavla.

Na ta dan se že sedaj pripravljamo in vabimo bližnje rojake, naj prihitijo k nam. Čeprav je naša cerkva majhna, bo praznik tem bolj domač!

Zboljšanje zemljišč

Za izboljšanje zemljišč je vlada določila 4 milijarde lir. Tozadevne prošnje se morajo vložiti najkasneje do 30. aprila 1951, naslovljene na deželno Kmetijsko nadzornišvo. Potrebne obrazce kakor tudi vsa potrebna pojasnila se dobijo pravtako pri imenovanem nadzorništvu.

Kmečke pogodbe podaljšane

Ministrski svet je odobril osnutek zakona za podaljšanje obstoječih zakonskih predpisov, nanašajočih se na pogodbe kolonov, polovničarjev ali najemnikov, do konca kmečkega leta 1951-1952, to je do 11. novembra 1952.

Radio Trst II

PETEK, 16. febr.: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Pogovor z ženo. 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 21.00 Mojstri besede. — 22.00 Dve Čajkovskijeve mojstrovine.

SOBOTA, 17. febr.: 13.20 Sramel kvintet »Veseli godci«. — 18.15 Schumann: Koncert v a-molu za klavir in orkester. — 19.00 Programski periskop. — 21.00 Sobotni večer: Iz starih časov - veseli prizor.

NEDELJA, 18. febr.: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Aktualnosti. — 12.00 Od melodije do melodije - tenorist Dušan Pertot in baritonist Marjan Kos. — 13.00 Glasba po željah. — 18.30 Oddaja za najmlajše: Triglavska bajka. — 21.30 Grieg: Koncert v a-molu za klavir in orkester. — 22.30 Beethoven: Koncert za violino in orkester v D-duru. op. 61.

PONEDELJEK, 19. febr.: 18.15 Čajkovskij: Koncert števil. 11 v b-molu, op. 23. — 22.15 Bach: Brandeburski koncert števil. 5.

TOREK, 20. febr.: 13.00 Glasba po željah. — 18.15 Martucci: Koncert za klavir in orkester v b-molu. — 19.00 Mamica pripoveduje. — 21.00 Vzori mladini: Valentin Vodnik. — 22.00 Beethoven: Simfonija števil. 2 v d-duru.

SREDA, 21. febr.: 13.30 Ravel: Španska rapsodija. — 18.15 Brahms: Koncert v d-duru za violino in ork. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.00 Evropski koncert. — 20.30 Naša šola. — 21.00 Vokalni kvartet »Veseli bratci«. 21.45 Saint Saens: Koncert števil. 2 v g-molu, op. 22.

CETRTEK, 22. febr.: 13.10 Pevski duet in harmonika. — 18.15 Glasbeno predavanje. — 19.00 Slovesnica za Slovence. — 21.00 Radijski oder. — 22.30 Čajkovskij: Serenada v C-duru.

Naše delo na polju

V kleti pazimo na čistost prostora in posode. Kdor je vino že prodal, naj gleda, da se prazni sodi ne navzamejo škodljivih duhov. Sode zažveplamo tako, da na vsak hektoliter prostornine v njih zažemo 3 grame žvepla. Obroče je dobro enkrat na leto prebarvati z minijem. Kdor ima še vino v kleti, naj večkrat preskuša njegovo stanovitnost. Bela vina se čistijo, ako jim dodamo na hektoliter 15 gramov tanina, ki ga prej posebe raztopimo v mlačnem vinu, nato pa ga vlijemo v sod.

V hlevu že zdaj pregledimo svojo zalogo krmil, posebno seno in slame, da ne pridemo v zadrego, kako bomo prerediti živino, če ne bo zaradi slabega spomladanskega vremena o pravem času dovolj zelene hrane ali pašne. Privoščimo ob slabem senu živini tudi močnih krmil. Zlasti ne pozabimo dodajati klajnega apna in pa soli. Gospodinj naj skrbijo, da si vzgoje zgodnja piščeta. Tako bodo imele jajčice, ki bodo nesle že jeseni. Zato moramo podložiti dobri koki ob prvi priliki primerno število jajc od najboljših jajčaric. Jajca za valitev naj ne bodo stara več kakor dvajset dni, ter naj bodo od dve do triletnih kokoši.

DARILA

N. N. 500 lir za SDZ v Trstu.

ZAHVALA

Vsem znancem, prijateljem in sorodnikom sporočamo žalostno vest, da se je dne 7. t. m. smrtno ponesrečil naš dragi oče in soprog

Štoltia Kazimir

trgovec, star 44 let.

Tem potom se zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem ostalim, ki so pokojnika spremili na zadnji poti.

Trst-Gorjansko, 9. febr. 1951.

Zalujoci ostali mama Alojzija, soproga Marija in hčerka Nada.

Mizarsko podjetje
Milivoj Pertot
Barkovlje, ul. Bovedo 15 - tel. 39-08
izdeluje:
vsa stavbna dela -
pohištva vseh vrst -
tudi po načrtu -
čolne

ZOBOZDRAVNIK
Dr. STANISLAV PAVLICA
sprejema od 9-12 in od 17-19
TRST, VIA COMMERCIALE
10-II, TEL. 25597
SOBO ali LOKAL, ki bi bil primeren za kiparski atelje, po možnosti v mestu, išče m za takojšnjo vselitev. — Ponudbe poslati na naslov: Kipar Franček Gorše, Trst, Vipa Sorgente 5, II. nadst. (Vidi).

VSE NA OBROKE
Radio-aparate, harmonike, šivalne stroje proti plačilu
na račun **lir 1000.-** ostanek v mesečnih obrokih po
Soudeležba na veliki loteriji **RUGGERO** **lir 2000.-**
RUGGERO ROSSONI
Corso Garibaldi 8

Lovci, pozor!
KUNE BELICE - KUNE ZLATICE
za direkten eksport v Ameriko
PLACA NAJBOLJSE po dnevnih cenah

M. Fischer
TRST, VIA PIETA' 24
(Telefon 93,134)

Mizarji kmetovalci podjetniki!
Kole za trte, deske smreke, mace, snoge in trdih lesov, trame in parke
kete nudi najugodnejše

CALEA
TEL. 90441 TRST
Viale Sonnino, 24

Kmetarstvo
ZILLOTTO
NUDI NAJ-BOLJŠE VRSTE KRZNA PO NAJUGODNEJŠIH CENAH OLAJŠAVE PRI PLAČILU!
Trst - ulica XXX Ottobre 11 - tel. 29-374

Drobne vesti

Zopet aretacija zaradi sodbe od »Trib. Speciale«

Iz časopisov smo izvedeli, da so oblastva in Cedadu prijeli in zaprli Mirkota Zornika, roj. v Bovcu, ki ga je fašistično posebno sodišče obsodilo v Trstu 14. decembra 1941 na trideset let ječe v znanem procesu, v katerem je bil obsojen tudi dr. Šillogoj. To sodbo je sodišče v Benetkah 19. decembra 1950 označilo za neutemeljeno in krivično.

Casopisi sicer trdijo, da je bil Zornik pozneje obsojen še za druge zadeve, vendar poudarjajo tudi obsodbo, ki jo je izrekel fašistično sodišče, in zaradi tega je Zornikova aretacija krivična.

Na drugi strani pa je baje g. Zornik jugoslovanski državljani in so kot takemu vse kazni že odpuščene po dogovoru med Jugoslavijo in Italijo od aprila 1948. Naj ga torej izpustijo na svobodo!

Obletnica podpisa mirovne pogodbe

V soboto 10. t. m. je vodstvo italijanskih istrskih izseljencev, t. im. »ezulov«, izobesilo žalno zastavo in izdalo proglas, v katerem pravi, da se bo morala italijanska trikolora zopet vrniti v Zader, na Reko, v Pulj in sploh v vso Julijsko krajino. To pomeni, da bi taki ljudje še radi vladali nad Slovani in seveda zatirali in raznarodovali.

Odgovor na odgovor

»Messaggero Veneto« je prinesel odgovor združenja italijanskih bojevnikov bataljonov »Osoppe« na naš članek o zahtevi, naj Jugoslavija ukinе manjšinske pravice Italijanov v njenih mejah. V svojem odgovoru pravijo »osopovci«, da Italija ne sme uveljaviti naših jezikovnih pravic, ker smo Slovenci klali Italijane, jih »infobirali« in jim prizadeli velikansko gorje. Sicer pa trdijo »osopovci«, da nam nihče ne prepoveduje govoriti v našem jeziku.

Odgovarjamo jim na kratko samo tole: da nismo Slovenci krivi prav nobenega zločina. Če pa se je Italijanom zgodilo kaj hudega v vojnem času, se je zgodilo nekaj hujšega Slovincem. S to razliko, da so Italijane preganjali samo komunisti in deloma Nemci, Slovence pa fašisti, Nemci in komunisti.

In ker so bili fašisti prvi — to je dejstvo —, ki so zakrivilni zločine, naj bi »osopovci« očitali to sebi samim, ne pa slovenski manjšini v Italiji.

Mi zahtevamo spoštovanje našega jezika in javnosti in ne samo v zasebnih odnosih!

In vztrajamo še naprej na naši zahtevi po pravični ureditvi našega manjšinskega vprašanja.

Doklade k obč. davku

Pretekli teden je goriška davčna izterjevalnica dostavila vsem občanom davkoplačevalcem plačilni list, iz katerega pa je razvidno, da je

občinski davek večji, kot ga je svojčas občinski davčni urad vsaki stranki javil.

Da si prizadeži ne bodo delali pregledav z uganjanjem, zakaj neki ta razlika, sporočamo, da je po zakonu vsakemu davkoplačevalcu zaračunanih 10 odst. poviška na znesku, ki odgovarja občinskemu davku. Teh 10 odst. gre za občinski urad za pomoč revežem (»Ente Comunale Assistenza«). Na tako doseženem skupnem znesku je zaračunanih še 5 odst. poviška (»saggio«), ki gre v korist davčne izterjevalnice.

Zanima posestnike nepremičnin v Jugoslaviji

Zakladno ministrstvo iz Rima je izdalo sporočilo, ki ga je objavil uradni list od 19. januarja 1951 in ki pravi, da je po dogovoru z Jugoslavijo od 23. decembra 1950 dana vsem italijanskim državljanom posestnikom premoženja, ležečega v Jugoslaviji možnost, da to svoje premoženje prodajo jugoslovanski vladi. Gre namreč za premoženja, ki so prosta in na razpolago gospodarjem, ker niso bila zaplenjena in ki ne spadajo v dogovor od 23. marca 1939.

Kar se tiče premičnin, pravi ministrsko sporočilo, da bo jugoslovanska vlada plačala le tista, katera ne bo dovoljeno izvoziti iz Jugoslavije.

Ceno tem premoženjem bo določila mešana italijanska-jugoslovanska komisija v roku enega leta od dneva, ko stopi dogovor v veljavo, to je najkasneje do 23. decembra 1951. Iz tega sledi torej, da ni še znano, po kakšnem kriteriju bo komisija določevala cene.

Posestniki, ki niso še prijavili svojega premoženja, lahko to storijo do 31. marca 1951. Tisti pa, ki so premoženje že prijavili in so prejeli sporočilo mešane komisije, da ne spada v dogovor od 23. marca 1939, ker ni bilo zaplenjeno ali rekvirirano, imajo čas do 31. marca 1951, da podajo izjavo, da želijo premoženje prodati.

Tisti pa ki glede javljenja premoženja niso še prejeli odgovora od mešane komisije, bodo morali podati tako izjavo v roku desetih dni po prejemu odgovora, da je premoženje prosto in na razpolago gospodarja.

Prijava treba nasloviti na sledeči naslov: Ministero del Tesoro - I R F E - Roma.

Pustna prireditev na Šoli

Slovenske osnovne šole v Gorici so proslavile pustni praznik v torek 6. t. m. z lepimi in primernimi deklaracijami in recitacijami kar v šoli.

Nekateri učenci in učenke so nastopili v pustnih oblekah, kar je mladini zelo ugajalo.

Slovinci si pomagajo pač kakor morejo, ker zaradi skoposti pristojnih oblasti nimajo svoje prosvetne dvorane.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jez Tiska: tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu